

Temat spotkania: Ekościema – czyli jak nie dać się nabić w butelkę

Przewidziany czas: ok. 60 - 90 min.

Grupa: młodzież, dorośli

Cele:

- zachęcenie do refleksji na temat wpływu opakowań / działań użytych przez producentów reklamowanych jako przyjaznych dla środowiska
- przedstawienie najpowszechniejszych praktyk marketingowych mających za zadanie wywarć na nas pozytywne wrażenie odnośnie ekologiczności danego produktu/ usługi
- wskazanie konkretnych przykładów greenwashingu, zarówno marek rodzimych, jak i zagranicznych
- zaprezentowanie oferty biblioteki dot. ekologii, zrównoważonego trybu życia, less i zero waste, itp.

Materiały: komputer, projektor, flipchart, markery,

OPCJONALNIE: pomoce edukacyjne: karty do ułożenia w odpowiedniej kolejności z wypisanymi rodzajami opakowań np. (tj. *jednorazówki, grube torby plastikowe, torebki papierowe, jednorazówki biodegradowalne, torby bawełniane, torby z bawełny organicznej, wielorazowe torby z poliestru*)

Przebieg spotkania:

1. Wstęp

a. Co to jest greenwashing? Slajd [3]

definicja, cel i zyski producentów. Dyskusja czy taka praktyka może przynieść więcej szkody czy pożytku. Zapytanie czytelników czy wcześniej zastanawiali się nad takimi praktykami i nadużyciami naszego zaufania

Terminem „greenwashing” określa się wszelkie praktyki mające na celu przedstawienie organizacji i jej produktów jako przyjaznych dla środowiska - za pomocą wykorzystania odpowiednich stwierdzeń czy terminologii

b. Pytanie do czytelników Slajd [4]

Czy te produkty, Waszym zdaniem, są greenwashingiem czy nie?

c. Jak dużym problemem są opakowania plastikowe stosowane przez producentów? Slajd [5]

d. Pytanie do czytelników Slajd [6]

Co wg Słuchaczy jest lepsze dla środowiska: jednorazówki z cienkiej folii czy grubsze, plastikowe torby do wielokrotnego użytku?

Dyskusja ze słuchaczami, a następnie pokazania ewentualnych „za” i „przeciw” **slajd [7]**.

Czy zgadzają się z tym?

2. Główne cechy greenwashingu [slajdy 8-22]

Co może nas zaniepokoić, aby zwrócić większą uwagę na dany produkt
Najpowszechniejsze praktyki producentów wg organizacji TerraChoice Environmental Marketing:

1. Ukryty kompromis Slajd [9]

- Najczęstszy rodzaj ekościemy
- Jest to sugerowanie pozytywnego wpływu na środowisko danego produktu patrząc jedynie na jeden z jej cech bądź występujący w niewielkim procencie
- Przykład: Reklama Enei (z branży energetycznej) sugerowała, że pozyskuje ona energią ze źródeł odnawialnych. W rzeczywistości z tego źródła pochodzi niecałe 5% energii. Pozostała część jest uzyskiwana ze spalania węgla brunatnego.
- Ekorattan pozyskiwany z plastiku (ale nie dochodzi do wycinki palm rattanowych)

2. Brak dowodów Slajd [13]

- drugi pod względem częstości występowania typ ekościemy - ok. 26% deklaracji środowiskowych
- brak dowodów/ certyfikatów, że dany producent rzeczywiście spełnia wymogi
- Przykład: wpływ na środowisko produkowanie ubrań z innych źródeł roślinnych np. włókien ananasa – nie do końca musi być lepszy od tradycyjnych, roślinnych surowców np. bawełny, lnu [przykład H&M z kolekcji consciuos]

3. Ogólny charakter Slajd [15]

- Używanie w marketingu bardzo ogólnych haseł, przez co oświadczenie jest nieprecyzyjne i może dochodzić do nieporozumień
- Przykład: użycie słowa: „Eko”, „Bio”, „organiczny”, „naturalny”, „przyjazny środowisku” czy „wolne od chemii”

4. Brak znaczenia Slajd [15]

- powoływanie się na aspekty realnie wpływające na środowisko, jednak są mało istotne w świetle obowiązującego aktualnie prawa
- Przykład: „produkt nie zawiera freonu” – jego stosowanie jest od wielu lat prawnie zakazane

5. Mniejsze zło Slajd [19]

- Sugerowanie, że dany produkt jest mniej szkodliwy dla środowiska niż inne z tej samej kategorii
- Przykład: Pestycydy „przyjazne dla środowiska” – czy mogą one być przyjazne dla środowiska
- **Dyskusja:** A co z samochodami elektrycznymi czy fotowoltaiką? Pomimo, że możemy w ten sposób zwiększać udział z odnawialnych źródeł energii, to nadal pozostaje kwestia utylizacji zużytych komponentów, co na tę chwilę jest mocno obciążające dla środowiska, bo nadal nie mamy efektywnego sposobu na ich utylizację.

6. Kłamstwo Slajd [20]

Może dotyczyć dwóch przypadków:

- Nieuprawnione stosowanie oznaczeń ekologicznych już istniejących
- Tworzenie własnych oznaczeń, takich aby sprawiały wrażenie produktu ekologicznego lub przyjaznego dla środowiska

Przykłady: oznaczenie, które warto znać:

Zielony liść

Ecolabel

Fairtrade

MSC (Marine Stewardship Council)

Bio-Siegels

FSC (Forest Stewardship Council)

Przykłady: Oznaczenia mogące wprowadzać w błąd:

źródło: <http://www.bio-ecology.com.pl/certyfikaty-ekologiczne-ktore-warto-znac/>

3. Jak takie praktyki postrzegane są przez polskie prawo? Slajd [23]

4. Dyskusja: Co mogę zrobić, aby mieć realny wpływ na środowisko? Slajd [24]

Nasze propozycje Slajd [25]:

- unikanie opakowań np. rezygnacja z pakowania w reklamówkę owoców, warzyw
- DIY, "recykling" rzeczy
- unikanie "ekologicznych" produktów z ogólnymi hasłami czy
- unikanie produktów z hasłami reklamowymi niezgodnymi z intuicją

5. Na zakończenie: cytat Slajd [26]

*"Prawda jest jak zebra - ani czarna, ani biała.
Czasem bywa rozmyta jak odbicie zebry w wodopoju."*

A. Kruszewicz, Hipokryzja: nasze relacje ze zwierzętami

6. Biografia Slajd [27]

7. Źródła obrazków wykorzystanych w prezentacji Slajd [28]

Książki:

„Książka o śmieciach”, S. Łubieński

„Greenprint : roślinna dieta, zdrowsze ciało, zdrowsza planeta” M. Borges

„Jak zerwać z plastikiem” W. McCallum, 2018

„Klimat to my : ratowanie planety zaczyna się przy śniadaniu” J. S. Foer

„Eko w wielkim mieście czyli Kilka kroków do szczęśliwego życia” E. Koziół

„Ekologiczny dom” P. Hymers

„Wykorzystuję, nie marnuję : 52 wyzwania zero waste” S. Majcher

„Zero waste - napraw, oddaj, wykorzystaj, żeby Ziemia była czysta” M. Anderson

„Zero waste : 101 sposobów na życie w zgodzie z naturą” M. Kellogg

„Życie zero waste : żyj bez śmieci i żyj lepiej” K. Wągrowka

„ Pokochaj swój dom : Zero Waste Home, czyli Jak pozbyć się śmieci, a w zamian zyskać szczęście, pieniądze i czas” B. Johnson

Online:

<https://zapakuj.to/greenwashing-czym-jest-i-jak-go-zdemaskowac/>

<https://mycompanypolska.pl/arttykul/zielone-strony-biznesu-greenwashing-czyli-ekosciema/7968>

<https://www.pwc.pl/pl/arttykuly/greenwashing-jako-nieuczciwa-praktyka-handlowa.html>

<https://włączoszczędzanie.pl/greenwashing-ekosciema-czyli-zielone-klamstwo/>

<https://eko-logicznie.com/teoria/toksyczne-opakowania-papierowe-do-zywnosci-pfas/>

<https://eko-logicznie.com/teoria/greenwashing-czyli-ekosciema-jak-go-rozpoznać-i-jak-sie-przednim-bronić/>

<https://eko-logicznie.com/fakty-i-mity/czy-torby-bawelniane-sa-ekologiczne/>

<https://eko-logicznie.com/teoria/biodegradowalnosc-i-kompostowalnosc-w-praktyce-co-sie-dzieje-z-fofia-po-3-latach/>

<https://eko-logicznie.com/teoria/ktore-tkaniny-sa-najbardziej-ekologiczne-analiza-cykladu-zycia-tkanin/>

<https://eko-logicznie.com/plastik/czy-tworzywa-kompostowalne-sa-ekologiczne/>

<https://włączoszczędzanie.pl/znaki-ekologiczne/>

<https://włączoszczędzanie.pl/znaki-ekologiczne/oznaczenia-produktow-ekologicznych/>

<http://www.bio-ecology.com.pl/certyfikaty-ekologiczne-ktore-warto-znac/>